

ERNST BODE, GENERALNI DIREKTOR MESSER TEHNOGAS AD

Pravosudni sistem je najslabija karika u Srbiji

Nema sumnje da u Srbiji sve ide na bolje. Ali, neko trči na bolje, a neko ide kao puž. Srbija bi trebalo da trči, a ne da se kreće brzinom puža. Ovde je ukupan tempo privrednog rasta spor i time ne možemo da budemo zadovoljni. Treba da se napravi sistem koji omogućava da privreda stalno napreduje, da se napravi neka "mašina rasta", ali najveća prepreka takvom bržem razvoju je - loš pravosudni sistem

Gotovo dve decenije, sa prekida, Ernst Bode, nemački menadžer, živi i radi u Srbiji, u kompaniji Messer Tehnogas. Podsećanja radi, došao je u tadašnju Jugoslaviju u novembru 1998. godine, to jest, vrlo brzo posle privatizacije nekadašnjeg Tehnogasa 1997. godine. Na čelu Messer Tehnogasa je od 2005. godine, a na čelu regiona jugoistočne Evrope je od 2009. U međuvremenu se oženio Srpkinjom i naučio naš jezik. Poslovnoj i stručnoj javnosti Ernst Bode je poznat po tome što već više od decenije ponavlja nekoliko stvari. Na primer: zakonski propisi i administracija u Srbiji su neefikasni, zbunjujući, ponekad čak

i opstruktivni. Zatim: nekompetentnost i ravnodušnost u javnom sektoru usporavaju razvoj zemlje i onemogućavaju domaćim i stranim kompanijama da se razvijaju i ostvare svoje planove. Takođe i ovo: sudovi moraju da budu efikasniji, a lakoća poslovanja podrazumeva da lako i brzo možete i da povećavate i da smanjujete broj zaposlenih.

Međutim, od januara 2019. godine, Ernst Bode više neće biti na čelu Messer Tehnogasa u Srbiji niti na čelu regiona jugoistočne Evrope. Ovaj vrhunski menadžer je unapređen, odlazi na čelo kompanije, u centralu u Nemačku i postaje direktor za sve Messer fabrike koje posluju u Evropi. Reč je o veoma visokoj i značajnoj poziciji koju će Ernst Bode zauzimati u jednoj od najpoznatijih i najuspešnijih nemačkih porodičnih kompanija, kakva je Messer grupa. Tim povodom, u razgovoru za Magazin Biznis koji smo vodili u Beogradu, pitali smo gospodina Bodea za njegove ocene problema koje ima srpska privreda, a koje je on veoma dobro upoznao u protekle dve decenije.

– Mislim da je problem što se ovde na privredu gleda kao na nužno zlo, a zapravo privreda je mesto na kojem se stvara bogatstvo. U Srbiji se, nažalost, na privredu ne gleda kao na nešto što treba da se gaji, da raste i da svima bude bolje. Ovde su važnije političke, nego privredne teme. Važnije su i populističke teme, a ne suštinske teme koje bi omogućile da se stvori sistem koji obezbeđuje stalni privredni rast i koji ne zavisi samo od jednog čoveka. Ili, kako ja to kažem, da se stvori sistem koji će biti "mašina rasta". Na pri-

Ernst Bode: Cilj treba da bude normalno funkcionisanje privrede, stabilna politička situacija i funkcionalan pravosudni sistem, bez obzira na to da li ste u Evropskoj uniji ili ne

Srbiji je potrebno da uđe u Evropsku uniju, ali ulazak je do sada već toliko puta najavljivan da više nema smisla licitirati sa godinom ulaska. Problem je što se Srbija i dalje loše kotira kao mala i komplikovana ekonomija i zemlja sa neprofesionalnim zakonodavstvom i sudskim sistemom koji nije nezavisan, u kojem je moguće kupiti presudu

sebi treba i mogu da pomognu. Niko drugi vam neće pomoći ako sami sebi ne pomognete. Organizujte se tako da više ciljano radite, da zajedno idete u istom pravcu i da poboljšate stvari, nemojte samo da vam bude važno da imate harizmatičnog vođu.

• *Kada smo prošli put razgovarali, pre dve i po godine, istakli ste da Srbija treba da sredi tri stvari: da zakoni budu dobri i da se primenjuju u praksi, da sudovi budu efikasni i treće, da kamate budu manje. Šta se promenilo od tada?*

vane regulative, niti dugotrajne sudske procedure. Ovo je otežavajuća okolnost za poslovanje privrede koja zbog toga ne može brže da se razvija. Brži razvoj ćete postići ako omogućite da poslovanje bude lako, a ne da ga zakoni stalno spustavaju. Trenutna situacija guši poslovanje i pravi probleme "na svakom ćošku".

• *A šta bi trebalo da olakša poslovanje?*
– Za mene je i dalje jedan od najvećih problema konverzija zemljišta. I tu se ništa nije promenilo. Praktično se traži da ponovo platimo nešto što smo već kupili. Da se razumemo, ja sam apsolutno za konverziju! Svojina je super i zato je konverzija potrebna! Ali, nemojte da terate ljude da ponovo plaćaju ono što su već platili! Zbog tog problema mi u Messer Tehnogasu imamo tri investicije koje su na "čekanju" i ne mogu da se realizuju već nekoliko godina. To su investicije u Pančevu, Smederevu i Novom Sadu.

• *Kako da Srbija ne bude jedna od siromašnih zemalja Evrope?*

– Upravo zato što se ubraja u siromašnije zemlje, Srbija ne sme sebi da dozvoli da ima jedno od najrestriktivnijih zakonodavstava u Evropi. Poslovanje treba da teče, da bude olakšano svima koji rade: lako da se kupuje zemljište, lako da se gradi, lako da se zaposle ljudi, ali isto tako da ne bude isuviše teško da se

Nikako ne možemo da budemo zadovoljni sporim tempom pozitivnih promena i nivoom rasta. Na primer, sada je prosečna plata u Srbiji 420 evra i neki su time zadovoljni. Ali, ne treba time da budemo zadovoljni. Cilj treba da bude 1.420 evra, a ne 420 evra!

otpuste, ako se posao značajno smanji. U Srbiji je sve sporo i isuviše statično.

• *Ali, promenili smo Zakon o radu i to je ocenjeno kao veliki pomak...*

– To jeste urađeno pre pet godina, ali su tada otklonjene samo najapsurdnije stvari iz zakona. To i dalje nije zakon koji obezbeđuje lakoću poslovanja, niti podržava poštene ljude već štiti prevarante.

Evo, na primer, svi znaju da ja već godinama pričam isto: administrativne procedure su suviše komplikovane i dugo traju. Sudovi ne funkcionišu. Ne mogu da kažem, ima i veoma dobrih sudija, ali ima i onih koji su needukovani i nezainteresovani za posao kojim se bave. Ili rade pod drugim uticajem. Ali, kao i svaki drugi narod i Srbi najviše sami

– Kamate jesu smanjene, ali su ukupni troškovi banaka i dalje mnogo visoki. Ali, sudovi su i dalje neefikasni, a to je realno veći problem nego nivo kamata.

• *Koji su problemi sada najveći u Srbiji?*
– Problemi su ostali bukvalno isti. Srbija je, nažalost, jedna od najsiromašnijih zemalja u Evropi i ona sebi ne sme da dozvoli ni ovako restriktivne i komplikovane

Niko drugi vam neće pomoći ako sami sebi ne pomognete. Organizujte se tako da više ciljano radite, da zajedno idete u istom pravcu i da poboljšate stvari, nemojte samo da vam bude važno da imate harizmatičnog vođu

mer, takvu "mašinu rasta" su napravili Kinezi, a i nekoliko drugih naroda. Tamo ne zavisi sve od jednog čoveka. Kinezi su napravili temelje i čitav narod ide u jednom pravcu – a to je stvaranje većeg privrednog rasta.

• *Kako da Srbija napravi tu "mašinu rasta"? Vi ste nas upoznali, ovde već dugo živite...*

– Vi ste pametan narod, ali se ovde više priča i filozofira nego što se ciljano radi.

MOGLI SMO VIŠE DA URADIMO...

• *Gotovo 20 godina živite i radite u Srbiji. Ako sumirate taj period, šta se dogodilo - kakvu ste kompaniju kupili 1997. godine a kakva je danas?*

– Nije bilo lako, mnogo je stvari trebalo uraditi, ali ja mislim da smo mogli da uradimo mnogo više. Naš promet je 1998. godine bio 26 miliona evra, ali je već 1999. godine zbog bombardovanja pao na 13 miliona evra. Mi smo tek 2006. godine dostigli nivo koji smo imali u poslovanju 1998. godine, što pokazuje koliko je pad bio dramatičan. Naš promet ja sada oko 65 miliona evra i na plata nam je zadovoljavajuća, što ranijih godina nije uvek bio slučaj. Ali, da smo poslovali u boljem i stabilnijem ambijentu svih prethodnih godina, mogli smo mnogo više da investiramo, modernizujemo i rastemo.

- *Kakva je uloga države u srpskoj ekonomiji i kakva je vaša preporuka?*

– Moja poruka državi je uvek ista: donesite dobre, realne zakone i povećajte efikasnost sudstva. Srbiji je neophodan bolji, profesionalniji rad sudija i dodatna edukacija jer je pravosudni sistem najslabija karika.

- *Da li, ipak, ima nekih poboljšanja u srpskoj ekonomiji prošlih godina?*

Srbija je, nažalost, jedna od najsiromašnijih zemalja u Evropi i ona sebi ne sme da dozvoli ni ovako restriktivne i komplikovane regulative, niti dugotrajne sudske procedure. To je otežavajuća okolnost za poslovanje privrede koja zbog toga ne može brže da se razvija

– Kako da ne. Nema sumnje da u Srbiji ide na bolje. Ali, neko trči na bolje, a neko ide kao puž. Srbija bi trebalo da trči, a to ne radi. Sve je besmisleno sporo. Nikako ne možemo da budemo zadovoljni sporim tempom pozitivnih promena i nivoom rasta. Na primer, sada je prosečna plata u Srbiji 420 evra i neki su time zadovoljni. Ali, ne treba time da budemo zadovoljni. Cilj treba da bude 1.420 evra, a ne 420 evra! Zato je potrebno da se napravi sistem koji omogućava da privreda stalno napreduje, a ne da neprekidno nailazi na prepreke.

- *Messer Tehnogas je u prošle dve decenije značajno proširio program. Koliko ste investirali?*

Ernst Bode je od 1. januara 2019. godine COO, odnosno direktor za upravljanje svim Messer kompanijama u Evropi

– Od akvizicije 1997. godine, naše neto investicije iznose preko 100 miliona evra, uz znatno proširenje proizvodnog programa.

- *Kompanija Messer ima fabrike i u zemljama u našem okruženju. Kada se uporedimo, gde su bolji uslovi poslovanja?*

PROBLEM - KONVERZIJA ZEMLJIŠTA

U razgovoru sa gospodinom Bodeom i Svetislavom Leposavićem, pravnikom kompanije Messer Tehnogas, saznali smo za nesvakidašnji, višegodišnji problem koji ova kompanija ima u vezi sa konverzijom zemljišta. Zbog toga ne mogu da dobiju građevinsku dozvolu, što dalje znači da ne mogu da investiraju i izgrade planirani pogon Messera u Novom Sadu. Ukratko, saznali smo da u Novom Sadu Messer Tehnogas već treći put kupuje istu parcelu, veličine oko jednog hektara!

Prvi put je navedenu parcelu od grada Novog Sada 1970. godine kupio (tada

Tehnogas. Ali kasnije, na osnovu zakona o vraćanju imovine, u decembru 1999. godine, naloženo je da se zemljište ponovo plati naslednicima, što je u ratama, po zakonu, isplaćeno do 2008. godine. Potom, kada je Messer Tehnogas zatražio upis svojine, u decembru 2017. godine, katastar je odbio upis, jer nije plaćena konverzija zemljišta. Messer Tehnogas je zato podneo žalbu sa dokazima u januaru 2018. godine, ali ta žalba nije rešena do danas.

Paralelno su, čekajući odgovor na žalbu, u maju 2018. godine pokrenuli i postupak konverzije, ali još nema donetih rešenja. U tom paralelnom postup-

ku se i dalje čeka određivanje iznosa konverzije?!

Komentarišući ovaj neverovatan slučaj, koji je najbolji dokaz neefikasnosti pravosudnog sistema u Srbiji, Ernst Bode kaže:

– Ispada da niko nije kriv, ali investicija u suštini ne postoji. Investicija je žrtva! A slična je i situacija u Pančevu: nema građevinske dozvole i ne može da se koristi pravo na to zemljište. U suštini, kupuje se vreme, odluka se odlaže i stalno se traže novi i novi dokazi, kaže Bode, upozoravajući na apsurdnost situacije u kojoj se gube investicije i usporava privredni razvoj.

– Najbolji uslovi su u Mađarskoj, a dobri su i u Rumuniji, Sloveniji i Bugarskoj. Svi oni su veoma napredovali prethodnih godina. Rumunska privreda je postala vrlo ozbiljna i razvijena. Ali, meni je neverovatno koliko u Srbiji ima kapaciteta za napredovanje, a da ta energija ne može da se usmeri na poboljšanje uslova i na rast. Zapravo, u Srbiji postoji neka virulentna energija koja ključa, ali i dalje sve stoji u mestu i vrtite se oko istih problema. Mislim da je to jer imate veću energiju nego drugi, ali je niste usmerili na ostvarenje nekog važnog cilja, kao što je, na primer, brži privredni rast i ekonomski razvoj. Srbi treba manje da se bave sobom, a više da gledaju kako napreduju drugi, u okruženju ili dalje, pa da to isto primene.

- *Na koju poziciju odlazite u sedište Messer grupe, u Nemačkoj?*

– Od 1. oktobra ove godine član sam Uprave uz gospodina Messera i kolegu iz finansija. Kao Chief Operating Offi-

cer (COO), odnosno direktor za poslovanje, moja odgovornost je upravljanje svim Messer kompanijama u Evropi. Dodatno sam odgovoran za inženjering i logistiku na globalnom nivou. Kao što je poznato, Messer je porodična kompanija osnovana 1898. godine kojom sada upravlja treća generacija

U Srbiji se, nažalost, na privredu ne gleda kao na nešto što treba da se gaji, da raste i da svima bude bolje. Ovde su važnije političke, nego privredne teme

porodice Messer. Uži menadžment kompanije ima tri direktora: Stefan Messer je CEO (izvršni direktor) kao predstavnik porodice, zatim je sledeći CFO (finansijski direktor) i ja kao COO (Chief Operations Officer).

- *Šta ta visoka pozicija menja u vašem poslovnom životu?*

– To nosi dosta izazova. Do sada sam poslovao sa milionima evra, a od sada sa milijardama. To je druga dimenzija poslovanja.

- *A kako vam izgledaju najave za ulazak Srbije u EU?*

– Srbiji je potrebno da uđe u Evropsku uniju, ali ulazak je do sada već toliko puta najavljivan da više nema smisla licitirati sa godinom ulaska. Problem je što se Srbija i dalje loše kotira kao mala i komplikovana ekonomija i zemlja sa neprofesionalnim zakonodavstvom i sudskim sistemom koji nije nezavisan i u kojem je moguće kupiti presudu. Taj imidž je i dalje prisutan i nažalost nekada je to i tačno. Cilj treba da bude: normalno funkcionisanje privrede, stabilna politička situacija i funkcionalan pravosudni sistem, bez obzira na to da li ste u Evropskoj uniji ili ne – ocenio je Ernst Bode u razgovoru za Magazin Biznis.

Radojka Nikolić

putno osiguranje

Spakuj osiguranje, raspakuj praznično raspoloženje!

-10%
-15%
na polisu putnog osiguranja do 13.01.2019.

Kontakt centar: 011 222 0 555
generali.rs

GENERALI